

MEMORANDUM 2024

REGIONALE, FEDERALE & EUROPESE VERKIEZINGEN

VLAANDEREN

1 GEZELSCHAPSDIEREN / WILDE DIEREN

1.1 HANDEL IN HONDEN EN KATTEN

Kweek van honden moet kleinschaliger maar van hoge kwaliteit – voor hondenkweek op eigen bodem – enkel gezonde en goed gesocialiseerde pups mogen aangeboden worden.

Broedfok en het importeren van pups uit het buitenland (met name Oost-Europa) zijn vandaag wettelijk nog altijd toegestaan, duidelijk ten koste van het welzijn van de dieren.

De pups worden te vroeg van hun moeder gescheiden, zijn niet gesocialiseerd, worden vervoerd over een afstand van honderden kilometers en zijn vaak dragers van virussen en/of ziek. De moederhonden leven in erbarmelijke omstandigheden en worden behandeld als kweekmachines.

De wettelijke regels worden vaak niet gerespecteerd, denk maar aan het vervalsen

van paspoorten – iets waarvoor Belgische fokkers al herhaaldelijk werden veroordeeld.

GAIA vraagt concreet:

- De **verplichte aanwezigheid van de moeder** van de pup of kitten op de plaats van verkoop.
- Het kweken van honden en katten beperken tot **kwekers die zich specialiseren in maximaal twee rassen**.
- **Geen versoepeling van de verplichte quarantaineperiode**, die absoluut niet mag gereduceerd worden door contract-dierenarts.
- Erop toezien dat de **verkochte pups en kittens uitsluitend afkomstig zijn van Vlaamse fokkers**, dit in het voordeel van zowel het dier als de koper.
- Verplichten **dat kittens minstens veertien weken bij hun moeder blijven** (nu 12 weken).
- Betere **naleving en handhaving van wettelijk verplichte kattensterilisatie**.

- Een **verbod op het kweken van bepaalde rassen met kenmerken/erfelijke aandoeningen door onzorgvuldige en doorgedreven kweekpraktijken**, die de gezondheid van de dieren ernstig schaden (bijvoorbeeld pekinezen bij honden en Scottish Folds bij katten - van deze laatste is kweek en houden reeds verboden in Vlaanderen)

1.2 ZORGPLICHT VOOR PAARD, HOND, KAT, KONIJN

GAIA verzoekt dat een expliciete wettelijke grondslag wordt voorzien die verplicht dat de zorgplicht verder wordt geconcretiseerd voor honden, katten, paarden en konijnen. GAIA stelt voor dat een paragraaf wordt toegevoegd aan de codex op basis waarvan de Vlaamse Regering, op basis van de meest recente wetenschappelijke kennis, dierenwelzijnsnormen voor het houden van deze dieren vaststelt.

- Hoewel artikel 4§4 van de Dierenwelzijnswet van 1986, net zoals artikel 10 §6 Vlaamse Codex Dierenwelzijn in de

mogelijkheid voorziet om normen voor verschillende soorten dieren vast te stellen, werd van deze mogelijkheid nog geen gebruik gemaakt. Nochtans noodzakelijk tegen verwaarlozing en welzijn dieren.

- De Vlaamse Regering moet dan ook bij voorrang, overeenkomstig de doelstellingen en beginselen van deze wet en de meest recente wetenschappelijke kennis, concrete dierenwelzijnsnormen vastleggen voor het houden van honden, katten, paarden en konijnen.

1.3 DOLFINARIA

Dolfijnen zijn complexe zeezoogdieren, die omwille van hun complexe aard zodanig hoge welzijnseisen stellen dat ze manifest in de oceaan thuishoren en niet in een betonnen bassin, waar zij hun rijk gedragspotentieel onmogelijk voldoende, laat staan ten volle kunnen ontplooiën. Net daarom moet er voor Boudewijn Seapark Brugge een effectief uitdoofbeleid komen. Dat betekent een invoer- en kweekverbod zodat er geen nieuwe dolfijnen meer bijkomen. Een dolfijn die sterft, wordt niet vervangen.

Het Ontwerp van Vlaamse Codex Dierenwelzijn verbiedt aan de ene kant het houden van walvisachtigen in gevangenschap maar aan de andere kant mag het dolfinarium Boudewijn Seapark tot in de oneindigheid blijven bestaan. Het opgelegde kweek- en invoerverbod geldt immers niet als het aantal aanwezige individuen is gedaald onder 6 dolfijnen. Dit betekent in de praktijk dat het vooropgestelde verbod nooit in werking zal treden, en dat Boudewijn Seapark tot in de oneindigheid met dolfijnen zal kweken en/of dolfijnen invoe-

ren zolang het aantal dolfijnen in Boudewijn Seapark het maximum toegelaten aantal van 6 niet overschrijdt.

Het is evenwel zo dat de welzijnsproblemen die samengaan met het houden van dolfijnen in dolfinaria dermate ernstig zijn dat dolfinaria, inclusief Boudewijn Seapark, moeten worden verboden en uitgefaseerd. Dat aantal van minimum 6 dolfijnen, met als rechtvaardiging: om bijkomende negatieve welzijns effecten die zouden samengaan met een beperkte groeps grootte tegen te gaan, lijkt sterk met de natte vinger bepaald om de exploitatie van Boudewijn Seapark tot in de oneindigheid te rechtvaardigen. Een overgang van de dieren naar een dolfinarium Boudewijn Seapark tot in de oneindigheid blijven bestaan, een baai waar de dolfijnen zich in sociaal groepsverband kunnen uitleven in semi-vrijheid, is hoe dan ook een betere bestemming.

De welzijnsproblemen zijn inherent aan dolfinaria. De welzijnsproblemen van de dolfijnen die worden gehouden in kleine bassins in het dolfinarium Boudewijn Sea-

park, met name abnormaal gedrag, zijn inherent aan dolfinaria en niet oplosbaar. De ruimte waar de dolfijnen over beschikken in Boudewijn Seapark is 200.000 keer kleiner dan de ruimte die de dolfijnen ter beschikking hebben in een natuurlijke omgeving. De toevoeging van een beperkt buitenbassin biedt geen oplossing voor het fundamentele probleem. Een alternatief dat voor de bezoekers uitermate aantrekkelijk is, is een virtueel dolfinarium aanbieden dat gebruik maakt van de nieuwste technologieën als VR, hologrammen, AI enz.

2 DIEREN IN DE VEEHOUDERIJ

2.1 VERBOD OP CHIRURGISCHE (PIJNLIJKE) CASTRATIE VAN BIGGEN

(Zie ook rapport 'De af te leggen weg om biggencastratie te beëindigen', GAIA, april 2023)

Jaarlijks worden in Vlaanderen bijna 4 miljoen mannelijke biggen chirurgisch (onverdoofd) gecastreerd. Dat gebeurt omdat bij het verhitten van vlees van niet-gecastreerde mannelijke varkens een relatief kleine kans bestaat dat er een onaangename geur vrijkomt, de zogenaamde 'berengeur'. In de praktijk komt berengeur echter weinig voor en bovendien zijn weinig consumenten er gevoelig aan.

Om dat kleine risico te vermijden, worden bij de meeste mannelijke biggen enkele dagen na de geboorte de teelballen verwijderd. Deze erg pijnlijke en traumatische ervaring voor de jonge dieren is nog verwerpelijker wetende dat er alternatieven bestaan.

Zo bestaat er een vaccin tegen de 'berengeur' of kan men de biggen 'intact' laten en werken met geurdetectie aan de slachtlijn. De Belgische markt heeft zich trouwens al grotendeels aangepast aan deze alternatieven, want vrijwel alle supermarktketens zijn

gestopt met de verkoop van vers vlees van chirurgisch gecastreerde varkens.

Volgens een peiling die Ipsos in 2023 uitvoerde, wil maar liefst 87% van de Vlamingen dat chirurgische castratie van biggen verboden wordt. Allerlei excuses worden tot vervelens toe ingeroepen om te blijven castreren.

Biggen ook in de toekomst blijven castreren maar via wetgevend optreden de toediening van pijnstillende (analgesie) middelen te verplichten, biedt geen oplossing omdat:

- De toediening van een verdovend middel (pure schijn) de welzijnsproblemen bij biggencastratie onvoldoende remediëren.
- Het in de intensieve varkenshouderij niet haalbaar is om *state-of-the-art* verdoving uit te voeren. De varkenshouder heeft noch de vereiste tijd, financiële middelen of expertise om biggen te castreren met de zorgen waarmee een kat of hond worden omringd bij castratie door de dierenarts.

De enige oplossing om werkelijk een einde te stellen aan het biggenleed, tijdens en na castratie is het invoeren van een wettelijk verbod op biggencastratie. De Vlaamse varkenshouder behoudt dan nog altijd de mogelijkheid, om het risico op berengeur te beheersen, om oftewel het vaccin tegen berengeur te injecteren of intacte beren te houden. Dierenleed vermijden, overal waar het effectief technisch vermeden kan worden, is het basisprincipe dat perfect van toepassing is op biggencastratie!

2.2 VERBOD OP MASSALE DODING KUIKENS MET OOG OP HET SCHEIDEN VAN HAANTJES VAN KIPPEN

Bij het kweken van legkippen in Vlaanderen worden jaarlijks 24 miljoen mannelijke kuikens (65 000 per dag) bij de geboorte gedood. Omdat ze geen eieren leggen, worden ze als economisch nutteloos beschouwd en vergast of verhakseld.

Deze barbaarse praktijk, die puur uit winstbejag wordt toegepast, is een van de wreedste voorbeelden van de immorele manier waarop massale aantallen dieren als wegwerpobjecten in de intensieve kweekindustrie worden behandeld.

In Frankrijk en Duitsland geldt al een verbod sinds 1/1/2022.

GAIA vraagt dat Vlaanderen een einddatum bepaalt en de toepassing van bestaande alternatieven oplegt (bijvoorbeeld methoden voor de prenatale bepaling van het geslacht van kuikens in het ei).

Hoewel het ontwerp van Vlaamse Codex Dierenwelzijn een verbod invoert op het doden van ééndagskuikens, bestemd voor de

productie van consumptie-eieren, bepaalt het tweede lid dat dit verbod in werking treedt nadat de Vlaamse Regering bepaalt dat "de geslachtsbepaling van kuikens in het ei haalbaar is voor dag 12 na incubatie".

Het geslacht van de kip kan worden gedetecteerd in het ei vóór dag 12 na incubatie, zodat mannelijke kuikens niet moeten worden geboren. Aangezien er nu al minstens één geschikte methode bestaat (nl. Seleggt-methode), die ook praktisch werkbaar is en die het geslacht van de kip kan vaststellen voor het ei is uitgekomen, vraagt GAIA de invoering van een verbod op het doden van eendagskuikens. De geslachtsbepalingstechniek met toepassing van de Seleggt-methode is een werkzame oplossing. Het is immers mogelijk om, met deze techniek, het geslacht van de kip in het ei vast te stellen en mannelijke eieren te verwijderen, zodat deze niet moeten worden uitgebroed en mannelijke kuikens bijgevolg niet moeten worden geboren.

De doorvoersnelheid van de Seleggt-machine is voldoende hoog om de geslachtsbepaling van de 47 miljoen eieren, die nu jaarlijks worden gesekst in België, uit te voeren. Hoewel de analysetijd,

om te bepalen of het geslacht van het embryo in het ei mannelijk of vrouwelijk is, tot 30 minuten kan duren (met toepassing van de Seleggt-methode) belemmert deze analysetijd de commerciële kweek van leghennen niet. Er kunnen immers grote hoeveelheden eieren parallel worden geanalyseerd in het lab, waardoor het mogelijk is om per Seleggt-machine per uur 3.000 eieren te testen. Indien hormoonanalyses parallel worden uitgevoerd bestaan er geen commerciële belemmeringen om deze methode toe te passen. Een Seleggt-machine kan 3.000 eieren per uur analyseren, hetgeen er op neerkomt dat 1 Seleggt-machine 18 miljoen eieren kan testen op 1 jaar. **Aangezien er in Vlaanderen jaarlijks 47 miljoen eieren worden "gesekst", volstaan 3 Seleggt-machines om de geslachtsbepaling in het ei van 54 miljoen eieren uit te voeren.**

2.3 WELZIJN VAN VLEESKIPPEN

GAIA onthulde reeds meermaals de **ellendige, dieronterende leefomstandigheden van vleeskippen** in zes grote pluimveehouderijen in Vlaanderen. De gruwelijke taferele spreken boekdelen: zeltogende en creperende dieren, dieren met voetzoolzweren, kreupelheid, brandwonden aan de hakken, borstblaren en buikzucht. Het gaat hier duidelijk om een structureel probleem.

Kippenvlees in de winkel is spotgoedkoop omdat de dieren de prijs betalen. Elk jaar worden ongeveer 300 miljoen kippen in België gekweekt voor hun vlees, waarvan ongeveer 250 miljoen in Vlaanderen. Als we kijken naar dat grote aantal en de omvang van het dierenleed, dan moet Vlaanderen dringend strengere normen invoeren voor het kweken van kippen en niet wachten op een eventueel initiatief van de Europese Unie.

Het vleeskippenleed wordt concreet veroorzaakt door:

- Het gebruik van **snelgroeïende ras-**

De Seleggt-methode overschrijdt de gewenste 98 procent i.v.m. de precisie van de geslachtsbepaling en is dus voldoende accuraat. Het is de ervaring van HatchTech – een Nederlandse broedmachinefabrikant die in samenwerking met het Duitse bedrijf Seleggt geslachtsbepaling in het ei, met toepassing van de Seleggt-methode toepast – dat een **accuraatheid van 98 à 99%** wordt behaald. Ook PlantEgg behaalt een vergelijkbare accuraatheid. De broederijen waar HatchTech mee samenwerkt kunnen bevestigen dat zij allen een accuraatheid van 98 procent halen.

Uit het wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het toepassen van de Seleggt geslachtsbepalingstechniek op dag negen veilig is, hetgeen uiteraard dierenwelzijnsvriendelijker is dan het laten geboren worden en doden van mannelijke

kuikens op de éérste levensdag. De toepassing van de Seleggt-methode beschermt het welzijn van het embryo voldoende. Een doctoraatsthesis i.v.m. de hersenactiviteit bij het kippenembryo besluit dat de hersenen van het kippenembryo voor broeddag 13 geen prikkels en impulsen (en dus ook geen pijn) registreren. Ook professor Eddy Decuypere van de KULeuven bevestigt deze conclusie. Uit het geciteerde wetenschappelijk onderzoek vloeit voort dat het toepassen van de Seleggt geslachtsbepalingstechniek op dag 9 veilig is. **De Seleggt geslachtsbepalingstechniek die wordt toegepast op dag 9 van de broedtijd is dierenwelzijnsvriendelijker dan het vergassen van mannelijke kuikens die net geboren zijn.** Indien toekomstige technieken de geslachtsbepaling vroeger kunnen realiseren kunnen deze technieken ook nog in een later stadium worden opgelegd.

sen waarbij de kuikens al na zo'n 40 dagen 'slachtrijp' zijn.

- De kweekomstandigheden, waarbij de kippen met tienduizenden opgesloten zitten in **overbevolkte loodsen.**

GAIA vraagt minimaal **en zonder uitzondering het gebruik van trager groeiende**

rasen, een lagere bezettingsdichtheid, een droge en voldoende absorberende bodembedekking en een overdekte uitloop naar buiten.

Alle supermarkketens hebben zich ondertussen geëngageerd om tegen 2026 over te schakelen op trager groeiende rassen en de dieren meer ruimte te geven.

2.4 VERBOD OP HET LEVEND KOKEN EN DOORMIDDEN SNIJDEN VAN KREEFTEN

GAIA vraagt dat de toepassing van elektrische verdovings- en dodingsmethoden wordt verplicht voor kreeften. Het moet wettelijk worden verboden om kreeften onverdoofd te doden door hen levend te koken of levend in twee stukken doormidden te snijden. GAIA baseert zich op **wetenschappelijk onderzoek** waaruit blijkt dat schaaldieren, waaronder kreeften, **pijn voelen**. Kreeften, zoals veel (on)gewervelde dieren, vertonen een (zelf)beschermende reflex, hetgeen betekent dat hun lichaam hen toelaat om een pijnlijke of schadelijke stimulus gewaar te worden. Deze nociceptie heeft een signaalfunctie: de kreeft kan zich dan verwijderen van de schadebron en weefselschade voorkomen.

In 2014 werd een wetenschappelijk onderbouwde lijst van 15 criteria ontwikkeld die 'voorbij redelijke twijfel' wijzen op het bestaan van pijn bij dieren. Deze criteria betreffen minimale anatomische vereisten, gedragingen en fysiologische

en hormonale reacties. Robert W. Elwood, professor emeritus in dierengedrag, voerde onderzoek uit naar het gedrag van o.a. schaaldieren. Hij stelde in zijn onderzoek vast dat schaaldieren gedragingen vertoonden die indicaties van pijn inhouden en dus verder gaan dan een een zuiver reflexmatig handelen doen vermoeden, inhouden, vb. (i) vermijdingsgedrag; (ii) het opgeven van een waardevolle bron gedurende een lange periode; (iii) het maken van motivationele afwegingen; (iii) zelfbeschermend gedrag zoals het langdurig wrijven en verzorgen/beschermen van wonden en (iv) zelf-toediening van analgesie. **Kreeften beantwoorden aan die criteria.**

Er bestaat elektrische verdovings- en dodingsapparatuur zoals de **Crustastun** die de **dieren gevoelloos maken aan pijn: de Crustastun heeft als effect dat de kreeft het bewustzijn in minder dan 1 seconde verliest en sterft binnen 5 seconden. Ook hier weer de toepassing van het redelijke princi-**

pe dat technisch vermijdbaar dierenleed moet vermeden worden.

Ook de Zwitserse Ordonnantie Dierenwelzijn bepaalt dat tienpotigen (Decapoda, waartoe kreeften, krabben en garnalen behoren) moeten worden verdoofd voor ze worden gedood.

2.5 KWEKVLEES

Het is geen geheim dat wereldwijd vleesproductie een van de grootste oorzaken van milieuvuiling is, een hoge negatieve impact heeft op de klimaatverandering en verantwoordelijk is voor een vierde van het watergebruik. Bovendien zorgt deze industrie voor het lijden en de dood van miljarden dieren.

Gezien de nefaste impact van 'traditioneel' vlees is de technologische ontwikkeling van slachtvrij 'kweek'vlees (stamcellencultuur) een doorbraak die enorm veel mogelijkheden biedt.

Het zou in veel opzichten een gemiste kans zijn als die opportuniteiten genegeerd worden omdat mensen zich vastklampen aan dogma's en vooroordelen.

Vlaanderen zou er bijzonder veel baat bij

hebben om toe te treden tot de innovatiecentra die zich toespitsen op de ontwikkeling en productie van kweekvlees, dat een

veelbelovende toekomst heeft. Vlaanderen mag deze boot niet missen en moet zich als voortrekker op de kaart zetten.

3 DIERPROEVEN: NOOD AAN EEN PROEFDIERVRIJE STRATEGIE

Proefdier vrij onderzoek is een noodzakelijk goed dat betrouwbaardere gegevens oplevert in vergelijking met dierproeven, die helaas nog altijd ten onrechte de gouden standaard zijn en middelen opsorpen ten koste van vervangmethoden van onderzoek waar veel minder tijd, energie en geld voor ingezet wordt. In 2021 werden in Vlaamse laboratoria **263 461** dieren gebruikt voor proeven, vaak in stressvolle omstandigheden en met intens dierenleed tot gevolg. Pijnlijke experimenten op dieren moeten prioritair afgebouwd worden. In 2015 werden 241 221 proefdieren gebruikt in Vlaanderen, een stijging met 22 240. Het aantal proefdieren moet dalen en daarvoor is een doordachte beleidsstrategie noodzakelijk, die sturend werkt en prioriteiten bepaalt.

Prioriteiten:

- Men moet het onderzoek naar alternatieven voor dierproeven veel consequenter financieel ondersteunen (in Vlaanderen wordt bij benadering 0,01% van het totale Vlaamse wetenschapsbudget geïnvesteerd in het onderzoek naar alternatieven voor dierproeven). Daaraan moeten resultaatsverbintenissen en concrete streefdoelen (prioritair aan te pakken domeinen van proefdiergebruik) en evaluatie gekop-

peld worden, dus niet louter vrijblijvend een zak geld op tafel leggen en verder alles op zijn beloop laten. Kortom, een duidelijke strategie (korte, middellange en lange termijnstrategie).

- Vlaanderen moet het **aantal proefdieren in laboratoria geleidelijk afbouwen** door met jaardoelstellingen te werken. 10% minder proefdieren per jaar is een goed begin. Het volstaat niet om enkel de ontwikkeling van alternatieve onderzoeksmethodes te steunen: het aantal proefdieren moet progressief worden afgebouwd. Daartoe moet een beleidsstrategie uitgewerkt worden die niet alleen

focust op alternatieven maar ook 'out of the box' durft denken.

- Eerst moet er een einde komen aan dierproeven die het meeste dierenleed veroorzaken. In 2020 behoorde België tot de top vijf van EU-lidstaten met het hoogste aantal proefdieren dat pijnlijke experimenten ondergaat.
- GAIA wil dat er wordt gefocust op dieren met gevoelsvermogen. Daarom vragen wij prioritair een verbod op proeven met honden, katten en op primaten.
- Er is nood aan echte transparantie over dierproeven. GAIA vraagt de overheid veel gedetailleerdere gegevens voor te leggen bij de jaarlijkse statistieken: over de aard van de dierproeven, het veroorzaakte leed en de pijnlijke experimenten die zonder verdoving worden uitgevoerd.
- Een verbod op dierproeven voor de ontwikkeling van huishoudproducten naar analogie met het bestaand verbod voor cosmetica. In Vlaanderen worden er geen proeven voor huishoudproducten gedaan maar een wettelijk verbod zou de deur sluiten voor de toekomst.

4 PRODUCTEN, DIE HET DIERENWELZIJN SCHADEN

GAIA vraagt dat Vlaanderen niet enkel het gebruik van producten die het dierenwelzijn schenden (zoals lijmvallen, visbokalen etc.) aan banden legt maar ook handelsbeperkingen en verboden instelt om de verhandeling te verbieden van producten die tot stand gekomen zijn via schending van het dierenwelzijn (vb. handelsverbod op foie gras tot stand gekomen d.m.v. onder dwang voederen, pelsdierproducten, kangoeroevlees...).

5 DIERENWELZIJN CRITERIUM IN MILIEUVERGUNNINGSPROCEDURE

Vergunningsaanvragen voor inrichtingen waar dieren worden gehouden (vb. dierenpark, intensieve veehouderij, een honden- of kattenkwekerij...) worden getoetst op hun milieu-impact en stedenbouwkundige verenigbaarheid. Naast de milieueffecten en stedenbouwkundige verenigbaarheid, wordt de impact van de vergunningsaanvraag op het welzijn van de dieren, die in de inrichting zullen leven, evenwel in geen enkele fase van de vergunningsprocedure onderzocht. Het dierenwelzijn is dus geen

criterium op basis waarvan de vergunning-verlenende overheid beslist om een vergunning al dan niet af te leveren.

- De overheid kan een vergunningsaanvraag die strijdig is met de dierenwelzijns-wetgeving, niet preventief weigeren. Het vaststellen en remediëren van dierenleed in inrichtingen die strijdig met de dierenwelzijns-wetgeving worden geëxploiteerd en gebouwd is veel moeilijker na vergunningsverlening en dus inefficiënt.

- De relevante wetgeving moet in dat opzicht aangepast worden zodanig dat:

- Bij het afleveren van een omgevingsvergunning voor indelingsplichtige inrichtingen met dieren, dierenwelzijn een criterium is voor vergunningverlening.
- De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn wordt aangeduid als adviesverlenende instantie. Dat advies is wetenschappelijk onderbouwd en evalueert de schadelijke impact voor het dierenwelzijn.
- Het aanvraagdossier een rapportering van de effecten van de inrichting op de dieren en op hun welzijn bevat.
- De Waalse Codex Dierenwelzijn wijzigt de Waalse vergunningsregelgeving (*Décret du 11 mars 1999 relatif au permis d'environnement*), art. 3 bis (dierenwelzijn is criterium voor vergunningsverlening) art. 17 (verplichte diereffectrapportage).

6 HANDHAVING VIA GAS-BOETES

Het bestraffen van schendingen van het dierenwelzijnsrecht op lokaal niveau stuit op obstakels: klachten bij de politie worden in vele gevallen niet strafrechtelijk vervolgd. GAIA suggereert om een rechtsgrondslag te voorzien, op basis waarvan de Vlaamse Regering een limitatieve lijst voorziet met handelingen waarvoor een GAS-boete wordt opgelegd (vb. GAS-boete bij nalaten de kat te steriliseren).

De Vlaamse Regering moet de bevoegdheid krijgen om nadere regels uit te werken voor het opleggen van gemeentelijke administratieve sancties in geval van bepaalde inbreuken op de Codex of inbreuken op sommige bepalingen die zijn aangenomen ter uitvoering van deze Codex. Er worden

gemeentelijke administratieve sancties opgelegd voor inbreuken die verband houden

met de plicht tot sterilisatie, identificatie en registratie van dieren.

BRUSSEL

1 EEN MINISTER VOOR DIERENWELZIJN DIE VERANTWOORDELIJK IS VOOR ALLE DIEREN

In de afgelopen jaren is de verdeling van de politieke verantwoordelijkheden inzake dierenwelzijn aanzienlijk veranderd. Desondanks is er nog steeds een gebrek aan aandacht voor of coördinatie van bepaalde politieke kwesties met betrekking tot dierenwelzijn omdat ze niet onder de bevoegdheid van de minister vallen die verantwoordelijk is voor dierenwelzijn.

Concreet gaat het hier om het beheer van bepaalde dierenpopulaties in het publieke domein en/of in het wild waarbij het welzijn ervan een belangrijk maar momenteel onder-

schat aspect is. We denken hierbij aan zwerfkatten, duiven, knaagdieren, uitheemse invasieve diersoorten enz.

Het is van vitaal belang dat het beheer van deze dierenpopulaties, die soms als plagen worden beschouwd en navenant behandeld worden zonder terdege rekening te houden met hun welzijn, na de verkiezingen van 2024 in de ministerportefeuille dierenwelzijn wordt opgenomen. Er is geen enkele reden waarom deze dieren zouden moeten lijden onder een uitzonderingsstatus die voor hen ongunstig

is. GAIA vraagt dat de minister voor Dierenwelzijn ook verantwoordelijk wordt voor deze dieren.

2 EEN EFFICIENTE STRATEGIE INZAKE HET INPERKEN VAN DIERPROEVEN

In een rapport van de Europese Commissie uit 2023 bekleedt België de 5e positie van landen in de EU met het hoogste aantal pijnlijke dierproeven. In 2021 werden er in Brusselse laboratoria 55.473 dieren voor proeven gebruikt, vaak in stresserende omstandigheden en met veel dierenleed tot gevolg. Als we deze statistieken elke jaar geleidelijk willen verlagen, is een echt ambitieus beleid van essentieel belang.

Daarom vraagt GAIA Brussel om een duidelijke strategie. Concreet moeten de volgende prioriteiten worden uitgewerkt:

- **duidelijke jaardoelstellingen** om het aantal dieren in laboratoria geleidelijk te verminderen. Hoewel statistieken over dierproeven aangeven dat er tegenwoordig minder dieren in laboratoria dan in 2010 worden gebruikt, is dit geenszins een constante of gecontroleerde afname, maar eerder een willekeurige trend.
- **meer consistente en samenhangende financiering voor onderzoek naar alternatieve methoden.** In 2023 zal on-

- **transparantie rond dierproeven.** Momenteel publiceert Leefmilieu Brussel alleen jaarstatistieken over het aantal dieren dat in laboratoria wordt gebruikt. Die statistieken zijn niet meer dan een compilatie van informatie die de laboratoria verstrekken. GAIA vraagt dat de overheid veel gedetailleerdere gegevens voorlegt over de aard van de dierproeven, het veroorzaakte leed of de pijnlijke experimenten die zonder verdoving worden uitgevoerd.

- **een verbod op dierproeven voor de productie van huishoudelijke producten.**

geveer 0,27 % van het Brusselse wetenschappelijke budget in onderzoek naar alternatieven voor dierproeven worden geïnvesteerd (€ 193.999 van € 70,5 miljoen).

- **een belasting of vergoeding per dierproef.** Dat zal bijdragen aan de ontwikkeling en financiering van alternatieve methoden voor dierproeven.

GAIA vraagt eveneens om de focus te leggen op dieren waarvan de gevoeligheid het meest is aangetoond. Zo eisen we bijvoorbeeld met klem een verbod op experimenten op honden en katten (respectievelijk 89 % en 91 % van de Brusselaars is pro verbod), wegens hun bijzondere rol en maatschappelijke status, en op primaten (84 %), omwille van de wetenschappelijke consensus over hun gevoeligheid en complex bewustzijn.

3 VOOR DE VERPLICHTE VERDOVING VAN DIEREN VÓÓR HET SLACHTEN

De Belgische en Europese slachtwetgeving vereist dat dieren bewusteloos worden gemaakt voordat ze worden geslacht. De wetgever heeft echter een uitzondering geïntroduceerd voor het slachten volgens joodse of islamitische religieuze gebruiken.

Het slachten van dieren die bij volle bewustzijn zijn, stelt hen echter bloot aan ondraaglijk lijden. Om die reden veroordelen Belgische en Europese dierenartsenverenigingen terecht deze wrede praktijken en roepen ze unaniem op tot verplichte verdoving vóór het slachten.

In 2017 keurden Vlaanderen en Wallonië die

verplichte voorafgaandelijke verdoving van dieren vóór het slachten goed, zonder dat dit afbreuk doet aan de vrijheid van godsdienstbeleving. Die twee wettelijke verboden werden door het Hof van Justitie van de EU en het Grondwettelijk Hof gevalideerd als zijnde proportioneel en noodzakelijk teneinde het objectief (vermijdbaar dierenleed vermijden) te realiseren. Alle ogen zijn nu dus gericht op het Brusselse gewest, dat in die kwestie de slechtste leerling van de klas is.

Als Brussel dierenwelzijn serieus neemt, moet het het onverdoofd slachten van dieren verbieden. En aangezien de publieke opinie in

Brussel overwegend voorstander is van verplichte verdoving (70 %) is deze maatregel des te dringender (Ipsos enquête, 2021). Hetzelfde geldt voor 53 % van de moslims (voor of zonder mening).

4 STOP DE VERKOOP VAN PRODUCTEN DIE AFKOMSTIG ZIJN VAN DIERENLEED

In 2017 verbood het Brusselse gewest de pelsdierfokkerij op zijn grondgebied. Het was namelijk van oordeel dat deze productie een bron van grote wreedheid was. Nu moet Brussel echter consequent zijn en een stap verder gaan. Zo moet ook de verkoop van producten die afkomstig zijn van dierenleed worden verboden, waaronder:

- **bont:** gezien de omvang van het lijden – wilde dieren worden in kooien gehouden of in het wild gevangen – en de kwaliteitsvolle alternatieven voor dit product zou een dergelijke wet volkomen gerechtvaardigd zijn. Tevens leverde het Europees Burgerinitiatief Fur Free Europe dat gevalideerd werd door de Europese Commissie **1 502 319** handtekeningen op.
- **kangoeroevlees:** België is 's werelds grootste importeur van kangoeroevlees voor menselijke consumptie en speelt dus een sleutelrol in de commerciële jacht. Deze bijzonder wrede vorm van jagen werpt grote vragen over dierenwelzijn op en veroorzaakt onaanvaardbaar lijden.
- **foie gras:** een verbod op de verkoop van foie gras, dat via dwangvoederen tot

stand komt, zal een definitief einde stellen aan een productiemethode waarvan er wetenschappelijk is bewezen dat ze ernstig lijden veroorzaakt.

- **lijmvallen:** als dieren in een lijmvval verstrikt raken, ondergaan ze een lijdensweg die meerdere dagen kan duren.
- **visbokalen:** het gebruik van een rond aquarium schendt het vissenwelzijn en voldoet niet aan de ethologische en gezondheidsbehoeften van deze dieren. Deze te kleine bokalen of bakken, zonder zuurstof of filtratie, zijn een aanfluiting van hun welzijn en levenskwaliteit.

Als we willen dat die verbodsbepalingen succesvol zijn, moeten we rekening houden met bepaalde internationale principes, zoals de regels voor vrije handel in goederen en diensten (vrij verkeer van goederen en diensten). Die regels zijn echter niet absoluut en dergelijke maatregelen zijn mogelijk als ze goed worden gemotiveerd (in casu omwille van een schending van het dierenwelzijn). Bovendien zijn er al enkele antecedenten. De verkoop van bont is al verboden in steden als San Francisco en Sao Paulo, evenals in India.

De handel in honden- en kattenpelzen is illegaal in de EU omwille van morele redenen. En in 2009 verbood de EU ook de handel in zeehondenproducten, nadat België op dat vlak een pioniersrol speelde, en verklaarde de Wereldhandelsorganisatie dat handelsverbod als zijnde in overeenstemming met de regels van de vrijhandel. WTO verklaarde dat dierenwelzijn een universele waarde is.

GAIA vraagt Brussel daarom om de verkoop van producten, die het resultaat zijn van even wrede als zinloze mishandeling, te verbieden.

5 WERKEN AAN DE TOEKOMST: ZEG 'JA' TEGEN KWEEKVLEES

Iedereen weet dat de vleesproductie wereldwijd een groot aandeel heeft in de vervuiling en het verbruik van water en andere natuurlijke bronnen. Bovendien is die industrie verantwoordelijk voor het lijden en de dood van miljarden dieren en wereldwijd voor 14 % negatief bijdraagt tot de klimaatverandering.

Gezien de nefaste impact van 'traditioneel' vlees is de technologische ontwikkeling van slachtvrij 'kweekvlees' (celcultuur) een doorbraak die enorm veel mogelijkheden biedt. Het zou in veel opzichten een gemiste kans zijn als die mogelijkheden aan de kant werden geschoven omdat ook de politiek zich aan dogma's en vooroordelen vastklampt.

Brussel zou er bijzonder veel baat bij hebben om toe treden tot de innovatiepools die zich toespitsen op de ontwikkeling en productie van kweekvlees, dat een veelbelovende toekomst biedt als een (deel van de) oplossing voor dierenleed en de nefaste

aspecten van de klimaatverandering en -opwarming. Door dat innovatieve onderzoek te ondersteunen en aan te moedigen, zou Brussel hierin een voortrekkersrol kunnen

spelen. GAIA vraagt het Brusselse gewest om te investeren in en financiële steun te verlenen aan de technologische ontwikkeling van 'kweekvlees'.

6 WELKE DIEREN KAN IK HOUDEN? NAAR EEN POSITIEVE LIJST PER SOORT

Een dier houden, is een grote verantwoordelijkheid. Sommige dieren hebben zodanig specifieke behoeften en/of zijn zo gevaarlijk dat ze niet als huisdier kunnen worden gehouden. Daarom heeft Brussel al twee positieve lijsten van diersoorten aangenomen die particulieren mogen houden, één voor zoogdieren en één voor reptielen.

Een positieve lijst is de enige manier om de handel in niet-gedomesticeerde huisdieren in de hand te houden. Dergelijke handel levert namelijk ernstige problemen op voor het behoud van diersoorten, doodt jaarlijks veel dieren en heeft ook gevolgen voor de volksgezondheid. Die lijsten garanderen eveneens dat de houders over de nodige kennis beschikken om aan de ethologische en fysiologische behoeften van de dieren te voldoen.

GAIA vraagt daarom dat er twee nieuwe positieve lijsten voor vogels en vissen worden opgesteld.

ADVIEZEN VAN DE BRUSSELSE RAAD VOOR DIERENWELZIJN

De aangenomen adviezen van de Brusselse Raad voor Dierenwelzijn, die het dierenwelzijn onmiskenbaar ten goede komen maar nog niet zijn omgezet in wetgeving, moeten wet worden.

1 BTW TEN GUNSTE VAN DIEREN VERLAGEN

GAIA strijdt er al jaren voor om de btw op diergeneeskundige kosten, zoals de sterilisatie van katten, te verlagen van 21 % naar 6 %. Als de sterilisatie verplicht is, heeft een tarief van 21 % ons altijd overdreven geleken. We hebben het hier niet over een luxe-service.

Die eis is vandaag de dag des te meer gerechtvaardigd nu een groeiend aantal Belgische gezinnen financiële moeilijkheden ondervindt als gevolg van de inflatie en de hiermee gepaard gaande stijging van de energie- en voedselprijzen. GAIA maakt zich zorgen over de mogelijke gevolgen voor huisdieren, met name op het gebied van sterilisatie van katten, diergeneeskundige ingrepen en aangepaste voeding.

GAIA is ervan overtuigd dat een verlaging van het btw-tarief op diergeneeskundige zorg en diervoeding van 21 % naar 6 % een aanzienlijke impact op de gezondheid van Belgische huisdieren zal hebben. Op die manier zouden we ook kunnen voorkomen

dat een groot aantal huisdieren wordt achtergelaten, vooral wanneer de eigenaar de kosten van het dier niet meer kan betalen. Bovendien hebben sommige dieren specifieke dieetvoeding nodig om hogere diergeneeskundige kosten te vermijden. Omdat dergelijke voeding relatief duur is, besparen sommige eigenaars geld door voor goedko-

pere voeding te kiezen, wat ten koste gaat van de gezondheid van hun dier.

GAIA vraagt de federale overheid daarom om het btw-tarief dat van toepassing is op huisdiervoeding te verlagen, maar ook hetzelfde te doen voor diergeneeskundige kosten en in het bijzonder de sterilisatie van katten.

2 VUURWERK: EEN ECHTE NACHTMERRIE VOOR DIEREN

De negatieve gevolgen van vuurwerk zijn duidelijk. Het gebruik ervan vormt een risico voor de openbare veiligheid, de gezondheid en het milieu, maar ook voor het welzijn van dieren, zowel huisdieren als wilde dieren.

Hoewel vuurwerk voor sommigen een traditie en een feestelijke gelegenheid is, betekenen die plotse en felle ontploffingen angst en stress voor dieren. Om ervoor te zorgen dat de festiviteiten geen drama worden – wat nog elk jaar het geval is als dieren zoek raken, gewond raken of dood worden aangetroffen – vraagt GAIA een verbod op de verkoop en het gebruik van vuurwerk.

Shows en festiviteiten kunnen ook zonder

vuurwerk een echt succes zijn. Denken we maar aan alternatieven zoals videomapping, geluids- en lichtshows of shows met drones, enz.

ping, geluids- en lichtshows of shows met drones, enz.

1 EEN EUROPESE COMMISSARIS VOOR DIERENWELZIJN

Op Europees niveau is dierenwelzijn momenteel voornamelijk de bevoegdheid van de Europese Commissaris voor Gezondheid en Voedselveiligheid. Maar ook de Commissaris voor Landbouw heeft een invloed op de beslissingen inzake dierenwelzijn. De ervaring leert ons dat financiële en agrarische belangen op Europees niveau primeren op dierenwelzijn en dierenbescherming. Onder grote druk van de landbouwsectoren staat de Europese wetgeving nog altijd legbatterijen toe, alsook het fokken van plofkippen, het kweken van pelsdieren ...

Om tot een eerlijk, onafhankelijk en democratisch beleid te komen, vraagt GAIA dat dierenwelzijn uitdrukkelijk in de bevoegdheden van een Europese Commissaris wordt opgenomen. Er moet een einde komen aan de starre houding van de Europese Commissie inzake dierenwelzijn en er is nood aan een dynamiek die een

tastbare impact heeft en op EU-niveau tot een betere behandeling van dieren leidt. De campagne Europe for Animals voor een

EU-Commissaris voor Dierenwelzijn verzamelde meer dan 309000 handtekeningen van burgers uit de hele EU.

2 LABORATORIUMDIEREN: NOOD AAN VOORUITGANG

Er gaan tal van stemmen op die de EU vragen om laboratoriumdieren veel beter te beschermen en om de overgang naar proefdiervrije wetenschap te versnellen: **het gebruik van dieren in onderzoek, wettelijk opgelegde maar onnodige tests en in het onderwijs conform het wettelijk vastgelegde streefdoel in de eerste plaats te vervangen, te verminderen: kortom te vermijden.** Twee recente, door de EC gevalideerde Europese Burgerinitiatieven terzake verzamelden respectievelijk **+ 1,2 miljoen en + 1,4 miljoen handtekeningen.**

GAIA roept op tot **een echte strategie** op Europees niveau om dat doel te bereiken en meer vooruitgang te boeken, met name door:

- concrete jaardoelstellingen en duidelijke mijlpalen op te stellen. Bijvoorbeeld: 10 % minder dieren per jaar, door prioriteiten te stellen en creatieve en innovatieve benaderingen aan te nemen.

- belangrijke onderzoeksdomeinen te identificeren waarop de middelen en inspanningen moeten worden gericht.
- een passend financieringsniveau om de ontwikkeling van alternatieve methoden voor dierproeven, alsook de validatie en uiteindelijk het gebruik ervan te ondersteunen.
- grootschalige steun voor infrastructuur waar bestaande en nieuwe alternatieven, in het bijzonder vervangende methoden beter kunnen worden benut.

- steun om onderwijs en opleidingen in alle lidstaten aan de alternatieve methoden aan te passen en erop af te stemmen.

- een stimulans om binnen alle sectoren kennis te delen over de wetenschappelijke relevantie van alternatieve methoden.

- de geleidelijke afschaffing van proeven op honden, katten en primaten.

Tot slot eist GAIA een passende wijziging van het huidige wetgevingskader opdat deze nieuwe methoden volledig kunnen worden geïmplementeerd, met het oog op een paradigmaverschuiving, steeds verder weg van dierproeven als gouden standaard ten gunste van dierproefvrije experimenten, wat ten goede komt aan de betrouwbaarheid van de onderzoeksresultaten, menselijke gezondheid, het milieu en het dierenwelzijn.

3 GEDAAN MET DWANGVOEDEREN IN EUROPA

In Europa is men helemaal niet eensgezind over dwangvoederen en daar betalen de dieren het gelag voor. Volgens de Europese wetgeving (Richtlijn 98/58 EG) is het voederen van dieren op manieren die 'onnodig lijden of letsel toebrengen', eigenlijk verboden. De Europese Raad heeft een Aanbeveling gepubliceerd die dwangvoederen verbiedt in alle landen waar het momenteel niet gebeurt (m.a.w. alle EU-lidstaten behalve vijf). Bovendien verbieden twaalf landen van de Europese Unie formeel dwangvoederen of ze interpreteren de wet inzake dierenwelzijn als een de facto-veroordeling van die praktijk, wat dwangvoederen op hun grondgebied onmogelijk maakt.

Ondanks duidelijke aanwijzingen dat een groot deel van de burgers en de instellingen

dwangvoederen verwerpelijk vinden, is de praktijk nog steeds gangbaar in Europa. Nochtans veroorzaakt die productiemethode overduidelijk heel wat dierenleed (zoals eens te meer blijkt uit een rapport van de universiteit van Cambridge van 2015).

Wegens het wrede, onethische karakter van deze praktijk vraagt GAIA een verbod op dwangvoederen in alle EU-landen. Een overgangmaatregel is echter mogelijk. De Europese Verordening (EG) nr. 543/2008 bepaalt dat foie gras afkomstig moet zijn van eendenvlevers die minstens 300 g wegen en van ganzenvlevers die ten minste 400 g wegen. Alleen dan mag dit product onder deze naam worden verkocht. Wij vragen dat het minimumgewicht in de Verordening wordt geschrapt,

zodat foie gras kan worden verkocht door kwekers die een andere, meer diervriendelijke methode dan dwangvoederen willen gebruiken. De vraag gaat dus niet over het product zelf, maar over de huidige productietechniek en -methode, die onverenigbaar is met de huidige kennis, normen en waarden betreffende de goede omgang met en de behandeling van dieren.

4 VERPLICHTE VERDOVING VÓÓR ELKE SLACHTING

De Europese wetgeving bepaalt dat dieren moeten worden verdoofd voordat ze worden geslacht. Ze voorziet echter wel in een uitzondering voor ritueel slachten. Toch wijst alles erop dat steeds meer EU-landen verdooving verplicht zullen maken, ook bij ritueel slachten. Lidstaten mogen een verbod instellen op het onverdoofd slachten van dieren als het objectief is dat dieren gevrijwaard worden van vermijdbare pijn en lijden. Een dier kelen als het nog bij volle bewustzijn is, is al verboden in Letland, Denemarken en Zweden. En ook Vlaanderen en Wallonië hebben in 2017 een verbod ingevoerd zonder afbreuk te doen aan de vrijheid van godsdienstbeleving zoals het

Hof van Justitie van de EU (HJEU) in een historisch arrest concludeerde en besliste (inclusief het Belgisch grondwettelijk Hof op basis van het arrest van het HJEU).

De Europese overheden kunnen het grote dierenleed bij onverdoofd slachten niet langer ontkennen. De wetenschappelijke consensus is duidelijk: verdooving is absoluut noodzakelijk en een verbod zoals in Vlaanderen en Wallonië is proportioneel in functie van het objectief: technisch vermijdbaar dierenleed voorkomen. Verdooving (bedwelming is technisch accurater) zou vóór elke slachting verplicht en zonder uitzondering moeten gebeuren. We benadrukken dat het ons niet te doen is om rituele slachtingen te verbieden, maar om dierenleed te voorkomen. Zeker aangezien dat technisch perfect mogelijk is.

5 KOMAF MAKEN MET KOOISYSTEMEN IN DE VEEHOUDERIJ

Kooien staan symbool voor de ergste praktijken en moeten verdwijnen. De tegenstand van de Europese burger tegen kooien voor varkens, legkippen etc. die op maat van de intensieve, industriële veehouderij, is groot. Het Europees burgerinitiatief terzake, **End the Age Cage**, verzamelde **1 397 113** door de EC gevalideerde handtekeningen.

Dergelijke systemen verhinderen namelijk dat dieren zich op een normale manier conform hun ethologische en welzijnsbehoeften gedragen.

GAIA eist een Europees verbod op kooien voor legkippen en individuele hokken in sectoren waar dergelijke installaties nog altijd bestaan. Het gaat hierbij om b.v. legkippen, eenden, ganzen, kwartels, zeugen, kalveren en konijnen. In

de plaats daarvan moeten er systemen komen die veel beter aansluiten bij de natuurlijke gedrags- en welzijnsbehoeften van de dieren.

Bovendien roept GAIA op tot een verbod op wrede en onnodige ingrepen, zoals de castratie van biggen, en tot de toepassing van de bestaande wetten die bepaalde routinematige praktijken verbieden.

6 HET INDUSTRIËLE LEED VAN VLEESKIPPEN STOPPEN

In maart 2018 onthulde GAIA onthutsende beelden, gefilmd in zes Belgische pluimveehouderijen die 'vleeskippen' kweken. De gruwelijke taferelen spreken boekdelen: opeengestapelde dieren, misvormde poten, kreupele dieren, brandwonden aan huid en poten, ademhalingsproblemen, infecties, honderden zeltogende of stervende dieren, enz. Een structureel probleem. Kippenvlees in de winkel is zo goedkoop omdat de dieren het gelag betalen. Meer dan 90 % van de in België gekweekte kippen wordt in dergelijke kooien gehouden. Kijken we naar het aantal getroffen dieren (elk jaar 7 miljard in heel Europa) en de omvang van het dierenleed, dan

moet de EU absoluut strengere normen hanteren voor het kweken van vleeskippen.

Concreet wordt het kippenleed veroorzaakt door:

- het gebruikte kippenras, dat genetisch werd ontwikkeld opdat de kuikens in ongeveer veertig dagen zo snel mogelijk zouden groeien;
- de kweekomstandigheden waarbij tienduizenden kippen in overvolle loodsen worden opgesloten.

Een eerste noodzakelijke stap bestaat erin om een ander kippenras te gebruiken (dat trager

groeit) en over te schakelen op minder intensieve kweekmethodes: zonder uitzondering maximaal twaalf kippen per m² (een hogere bezettingsdichtheid leidt tot ernstige welzijnsproblemen zoals wetenschappelijk onderzoek en EFSA aantonen evenals het gebruik van een beter absorberende ondergrond om te hoge ammoniakconcentraties te voorkomen).

7 WELZIJN VAN KWEKVIS

Elk jaar worden er wereldwijd miljarden vissen gedood voor consumptie. De wetgeving inzake dierenwelzijn biedt over het algemeen geen bescherming, laat staan adequate, voor deze dieren die ernstig lijden, tijdens hun leven of wanneer ze worden gedood. Of ze nu op zee worden gevangen of afkomstig zijn uit de aquacultuur, hun lijden is verschrikkelijk.

GAIA vraagt voor de verschillende soorten vissen en schaaldieren om algemene en specifieke bepalingen in de Europese wetgeving

voor de kweekperiode, het transport en de slacht.

Gezien de ernstige overtredingen op het vlak van dierenwelzijn in de Schotse zalmkwekerij roept GAIA bovendien op tot een verbod op de uitbreiding van deze industrie. In de toekomst moet het kweken van zalmen in kooien in open zee voor eens en altijd worden stopgezet, net als intensieve aquacultuur op het land. Het is namelijk onmogelijk om zalm te kweken zonder het welzijn van het dier te schaden.

8 WERKEN AAN DE TOEKOMST: KWEKVVLEES EN EEN CONCREET BELEID OM DE VLEES- EN ZUIVELCONSUMPTIE TE VERMINDEREN

De vleesproductie heeft wereldwijd een groot aandeel in de vervuiling en het verbruik van water en andere natuurlijke bronnen. De wereldwijde vleesproductie draagt voor 14 % bij tot de klimaatverandering. Bovendien is die industrie verantwoordelijk voor het lijden en de dood van miljarden dieren.

Gezien de nefaste impact van 'traditioneel' slachtvlees biedt de technologische ontwikkeling van 'kweekvlees' (celcultuur) enorm veel mogelijkheden. Het zou in veel opzichten een

gemiste kans zijn als die mogelijkheden aan de kant werden geschoven omdat de politieke wereld zich blind en doof aan dogma's en vooroordelen vastklampt.

GAIA vraagt Europa om het voortouw te nemen in de eiwitrevolutie en om dringend minstens 25 miljard euro in de voedselrevolutie te investeren om deze grote kansen niet zomaar te laten schieten. Bovendien vraagt GAIA om niet langer in intensieve veehouderij te investeren en om Europese

bedrijven toestemming te geven om in alle Europese landen kweekvlees op de markt te brengen.

9 POSITIEVE LIJSTEN VOOR ALLE LIDSTATEN VOOR ALLE SOORTEN

Een dier houden, is een grote verantwoordelijkheid. Sommige dieren hebben zodanig specifieke behoeften en/of zijn zo gevaarlijk dat ze niet als huisdier kunnen worden gehouden zonder dat hun welzijn in zeer ernstige mate geschaad wordt. Hoewel verschillende lidstaten al positieve lijsten hebben aangenomen, is het aan de Europese Commissie om de regels die hierop van toepassing zijn, op elkaar af te stemmen om zodoende de handel in niet-gedomesticeerde gezelschapsdieren aan banden te leggen. Dergelijke handel levert namelijk ernstige problemen op voor het behoud van diersoorten, de bio-

diversiteit, doodt te veel dieren en heeft ook negatieve gevolgen voor de volksgezondheid (risico's voor pandemieën).

GAIA vraagt een effectieve Europese positieve lijst die het mogelijk maakt om ondubbelzinnig onderscheid te maken tussen soorten die geschikt zijn om door particulieren te worden gehouden en soorten die dit niet zijn of waarvan gevangenschap hun welzijn ernstig zou schaden en de biodiversiteit en het soortenbehoud in het gedrang brengt door de nefaste en destructieve gevolgen van wildvangst.

10 STOP DE PRODUCTIE EN VERKOOP VAN PRODUCTEN DIE HET RESULTAAT ZIJN VAN DIERENLEED

Sommige landen of regio's hebben al ambitieuze maatregelen genomen, zoals het verbod op pelsdierfokkerijen of dwangvoederen op hun grondgebied. GAIA vraagt de EU om die maatregelen naar heel Europa uit te breiden door de productie en verkoop te verbieden van producten die afkomstig zijn van wreedheid en lijden, zoals:

- **bont:** meer bepaald een verbod in de hele EU op de kweek en het houden van pelsdieren voor de productie van bont. Gezien de omvang van het lijden en de zinloosheid van dit product zou een dergelijke wet die de productie en verkoop (kortom de handel in bont) verbiedt, volkomen gerechtvaardigd zijn. Dieren (nertsen, vossen, chinchilla's, ...) op pelsdierfokkerijen worden in kleine kooien opgesloten. Ze lijden aan

zelfverminking, geïnfecteerde wonden, ontbrekende ledematen en kannibalisme. Tevens leverde het **Europees Burgerinitiatief Fur Free Europe** dat gevalideerd werd door de Europese Commissie **1, 502 319** handtekeningen op.

- **foie gras:** een verbod op dwangvoederen en op de verkoop van foie gras, geproduceerd via dwangvoeding/ gavage zal een definitief einde stellen aan een productiemethode waarvan wetenschappelijk is bewezen dat ze ernstig lijden veroorzaakt.
- **kangoeroevlees:** dit vlees is afkomstig van een bijzonder wrede vorm van jagen die grote vragen over dierenwelzijn opwerpt en onaanvaardbaar lijden veroorzaakt.

Opdat die verbodsbepalingen succesvol zouden kunnen zijn, moeten we rekening houden met bepaalde internationale principes, zoals de regels voor vrije handel in goederen en diensten. Die regels zijn echter niet absoluut en dergelijke maatregelen zijn mogelijk als ze goed worden gemotiveerd. Bovendien zijn er al enkele antecedenten. Het Grondwettelijk Hof van België heeft zich uitgesproken voor een verbod op pelsdierfokkerijen en het gebruik van wilde dieren in circussen. In steden als San Francisco en Sao Paulo, alsook in India is de verkoop van bont al verboden. De handel in honden- en kattenpelzen is omwille van morele redenen illegaal in de EU. En in 2009 verbood de EU ook de handel in zeehondenproducten en verklaarde de Wereldhandelsorganisatie (WTO) dat handelsverbod als zijnde in overeenstemming met de regels van de vrijhandel. WTO verklaarde dat dierenwelzijn een universele waarde is.

GAIA biedt politici expertise en technische en juridische informatie inzake dierenwelzijn.

GAIA - Global Action in the Interest of Animals

E-mail: info@gaia.be • Tel.: +32 (0)2 245 29 50 • Hopstraat 43, 1000 Brussel